

Rapport

Wel of geen opvang?

Een onderzoek naar een klacht over de Dienst Terugkeer en Vertrek.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over Dienst Terugkeer en Vertrek gegrond.

Datum: 17 november 2015

Rapportnummer: 2015/163

AANLEIDING

Verzoeker vroeg in Nederland asiel aan en deze aanvraag werd afgewezen. Daarna wees het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) zijn verzoek om opvang af. Vervolgens vroeg verzoekers advocaat de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) om opvang voor verzoeker. Bij brief van 9 december 2014 reageerde de DT&V op het verzoek om opvang (zie Achtergrond). In deze brief is vermeld dat verzoeker zich ter feitelijke verkrijging van het onderdak en de begeleiding bij terugkeer kan melden voor opvang in de vrijheidsbeperkende locatie (VBL) op een bepaald adres. Op 10 februari 2015 meldde verzoeker zich voor het verkrijgen van opvang en toen werd geweigerd hem opvang te geven.

KLACHT

Verzoeker klaagt erover dat hem op 10 februari 2015 is geweigerd opvang te verlenen, terwijl de DT&V hem bij brief van 9 december 2014 had meegedeeld dat hij zich kon melden voor het verkrijgen van onderdak en begeleiding bij terugkeer.

BEVINDINGEN

Standpunt verzoeker

Verzoeker vindt dat de DT&V met de brief van 9 december 2014 de verwachting heeft gewekt dat aan hem opvang zou worden verleend. Hij stelt dat alle informatie over hem bekend was bij de DT&V toen de brief van 9 december 2014 werd verstuurd. Als de DT&V vond dat verzoeker niet in aanmerking kwam voor opvang dan had de DT&V de brief van 9 december 2014 niet moeten sturen, aldus verzoeker.

Standpunt staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

De staatssecretaris heeft aangegeven dat verzoeker bij brief van 9 december 2014 is meegedeeld dat hij zich kon melden op de VBL voor het verkrijgen van onderdak, omdat hij op 24 september 2014 een verzoek om onderdak had gedaan. Volgens de staatssecretaris is in de brief van 9 december 2014 aangegeven dat een essentieel onderdeel van het onderdak op de VBL het actief werken aan vertrek is. Of daarvan sprake is, wordt volgens de staatssecretaris bij melding op de VBL door middel van een gesprek met de betrokken vreemdeling beoordeeld. De brief van 9 december 2014 laat zich niet interpreteren als ware het verblijf in de VBL geheel vrijblijvend. Op het moment dat verzoeker zich heeft gemeld bij de VBL, gaf hij geen blijk van een op terugkeer gerichte inspanning en kon hij niet aantonen dat hij in de tijd tussen 9 december 2014 en 10 februari 2015 zelfstandig had geprobeerd om documenten te bemachtigen om zijn terugkeer te kunnen realiseren, waarmee er geen zicht is op terugkeer binnen (in beginsel) twaalf weken. De staatssecretaris is dan ook van mening dat terecht is geweigerd om verzoeker onderdak te verlenen.

De brief aan verzoeker van 9 december 2014 bevat standaardteksten, nu iedere vreemdeling die actief werkt aan zijn vertrek uit Nederland in aanmerking kan komen voor onderdak op de VBL, aldus de staatssecretaris. De tekst van de brief van 9 december 2014 wordt ook gebruikt in gelijksoortige verzoeken om onderdak als dat van verzoeker. De staatssecretaris stelt dat de klacht vooralsnog geen reden tot het treffen van maatregelen biedt. In algemene zin zal, op het moment dat de definitieve Bed-Bad-Brood-regeling in werking treedt, de werkwijze met betrekking tot het bieden van onderdak worden herzien, aldus de staatssecretaris.

BEOORDELING

De Nationale ombudsman beoordeelt de klacht van verzoeker dat de DT&V met de brief van 9 december 2014 verwachtingen heeft gewekt. Hierbij zal niet worden ingegaan op de vraag of verzoeker (in juridische zin) recht had op opvang.

Het vereiste van goede informatieverstrekking houdt in dat de overheid ervoor zorgt dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf.

De tekst van de brief van de DT&V van 9 december 2014 is naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet eenduidig. Hoewel in deze brief staat dat een essentieel onderdeel van het onderdak in de VBL het werken aan vertrek is, blijkt hier niet zonder meer uit dat als de betrokken vreemdeling volgens de Nederlandse overheid voor zijn aanmelding bij de VBL onvoldoende heeft meegewerkt aan zijn vertrek hij niet voor opvang in aanmerking komt. Ook is in de brief niet vermeld dat wanneer de betrokken vreemdeling zich meldt bij de VBL op dat moment wordt beoordeeld of die vreemdeling in aanmerking komt voor opvang en de vreemdeling hierbij dient aan te tonen dat hij zelfstandig heeft geprobeerd om documenten te bemachtigen om zijn terugkeer te realiseren. Verder is in de brief zonder enig voorbehoud weergegeven dat verzoeker zich ter feitelijke verkrijging van het onderdak en de begeleiding bij terugkeer kan melden op een bepaald adres. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de feitelijke gang van zaken bij zijn aankomst bij de VBL geheel in tegenspraak is met de inhoud van de brief. Gezien het voorgaande is de Nationale ombudsman van oordeel dat de DT&V met de brief van 9 december 2014 het vereiste van goede informatieverstrekking heeft geschonden.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Nu de DT&V heeft aangegeven dat de brief van 9 december 2014 standaardteksten bevat en deze teksten nog worden gebruikt, ziet de Nationale ombudsman aanleiding voor het doen van een aanbeveling.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van Dienst Terugkeer en Vertrek is gegrond wegens schending van het vereiste van goede informatieverstrekking.

AANBEVELING

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie wordt in overweging gegeven om de tekst van de brieven in reactie op verzoeken om opvang aan te passen met inachtneming van hetgeen is overwogen in dit rapport.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

ACHTERGROND

Brief 9 december 2014 van de DT&V aan verzoeker

In deze brief is vermeld:

"Op 24 september 2014 heeft u de staatssecretaris een brief gestuurd waarin u vraagt hulp te bieden aan betrokkene door opvang en/of leefgeld te verstrekken.

Het onderdak waar u om verzoekt, is voorhanden. Vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf kunnen zich melden bij de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) voor opvang in de vrijheidsbeperkende locatie (VBL). Voor zover sprake is van medische problematiek, bestaan ook daarvoor voorzieningen in de VBL. Het verblijf in de VBL gaat gepaard met het opleggen van een vrijheidsbeperkende maatregel conform artikel 56 van de Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000).

Essentieel onderdeel van het onderdak in de VBL is het werken aan vertrek. Uit de Vreemdelingenwet vloeit voort dat vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf een wettelijke plicht hebben om Nederland te verlaten (de wettelijke vertrekplicht). Juist om hun terugkeer te kunnen organiseren biedt Nederland deze vreemdelingen de mogelijkheid om tijdelijk onderdak te krijgen in de VBL, waar de DT&V hen ook kan ondersteunen bij het organiseren van het vertrek.

Ik verwijs in dat kader naar de uitspraken van de voorzieningenrechter (...).

Voor vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf bestaat dus een oplossing in de vorm van onderdak die gepaard gaat met het werken aan een realistisch toekomstperspectief. Hiermee wordt naar mijn oordeel het belang van vreemdelingen zonder zicht op verblijf in Nederland het beste gediend.

Betrokkene kan zich ter feitelijke verkrijging van het onderdak en de begeleiding bij terugkeer melden op het adres (...) of hij kan contact opnemen met (...). Indien u in de toekomst andere cliënten heeft die ook dit onderdak wensen, kunnen zij zich op de hierboven beschreven wijze rechtstreeks wenden tot de DT&V.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd."